

**Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej
(Dz. U. z 2018 r. poz. 999 i 1000)**

Zmiana art. 3 ust. 1 pkt 33a

Zmiana polega na dodaniu przepisu w art. 3 ust. 1 pkt 33a ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i ma na celu uzupełnienie słowniczka o wyjaśnienie skrótu profilowanie.

Zmiana art. 3 ust. 1 pkt 37a

Zmiana polega na dodaniu przepisu w art. 3 ust. 1 pkt 37a ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i ma na celu uzupełnienie słowniczka o wyjaśnienie skrótu RODO.

Zmiana art. 35 ust. 7

Propozycja uzupełnienia art. 35 ust. 7 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej poprzez wskazanie Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (obok Polskiej Izby Ubezpieczeń) jako podmiotów zobowiązanych do zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia. Propozycja ma na celu potwierdzenie objęcia obowiązkiem zachowania tajemnicy ubezpieczeniowej Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, co jest związane m.in. z prowadzeniem przez UFG informatycznych baz danych, które obejmują informacje o wypłaconych odszkodowaniach i świadczeniach z umów ubezpieczenia. Należy wskazać, iż UFG przejęło część uprawnień do prowadzenia baz danych od Polskiej Izby Ubezpieczeń (art. 102a ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych). Przetwarzanie przez UFG danych sensytywnych wymaga w świetle RODO (art. 9 i 10) dodatkowych gwarancji praw i wolności. Objęcie UFG *expressis verbis* tajemnicą ubezpieczeniową będzie mogło być uznane za taką gwarancję. Propozycja objęcia obowiązkiem zachowania tajemnicy ubezpieczeniowej Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych związana jest z umożliwieniem Biuru, na gruncie przepisów RODO, przetwarzanie danych osobowych dotyczących naruszeń prawa. Na podstawie obecnie obowiązujących regulacji PBUK otrzymuje od Policji informacje dotyczące wypadku drogowego, wśród których znajdują się m.in. informacje dotyczące przyczyny wypadku, jeżeli ją ustalono i osoby sprawcy albo osoby, której przedstawiono zarzut lub przeciwko której skierowano wniosek do sądu albo informację o wystąpieniu o wszczęcie postępowania karnego. Przedmiotowe informacje są niezbędne do wykonywania przez Biuro zadań ustawowych. Mając na uwadze art. 10 RODO przetwarzania danych osobowych dotyczących naruszeń prawa musi być dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującym zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Objęcie tajemnicą ubezpieczeniową Biura będzie stanowiło element takiego zabezpieczenia.

Propozycja dodania art. 35a

Zjawisko przestępczości ubezpieczeniowej w Unii Europejskiej (wypłaty nienależnych odszkodowań i świadczeń z umów ubezpieczenia), jest duże i niezmiennie wykazuje

tendencją wzrostową. Zgodnie z szacunkami Insurance Europe (Europejska Federacja Stowarzyszeń Ubezpieczycieli i Reasekuratorów) ok. 10% wypłaconych odszkodowań i świadczeń wypłacanych jest na skutek oszustwa ubezpieczeniowego. Biorąc pod uwagę, że w 2016 roku zakłady ubezpieczeń w Polsce dokonały wypłat odszkodowań i świadczeń w wysokości 36 68 mld zł (zakłady ubezpieczeń na życie - 18 28 mld zł; pozostałe zakłady ubezpieczeń – 18, 40 mld zł), to, przyjmując szacunki Insurance Europe, można uznać, że zakłady ubezpieczeń mogły potencjalnie wypłacić w 2016 nawet 3,7 mld zł nienależnych odszkodowań i świadczeń. Właściwa ochrona przez wyłudzeniami nienależnych odszkodowań i świadczeń zabezpiecza interesy ubezpieczających, w tym także kilkunastu milionów posiadaczy pojazdów mechanicznych w Polsce ubezpieczających się z racji obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Jednocześnie należy wskazać, że wartość wypłacanych odszkodowań i świadczeń ma wpływ na ustalanie poziomu stawek i taryf usług ubezpieczeniowych, ponieważ składkę ubezpieczeniową ustala się w wysokości, która zapewnia co najmniej wykonanie wszystkich zobowiązań z umów ubezpieczenia i pokrycie kosztów wykonywania działalności ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń (art. 33 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej).

Zgodnie z art. 35 ust. 6 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia, złożenie zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę zakładu ubezpieczeń albo o tym że działalność zakładu ubezpieczeń jest wykorzystywana w celu ukrycia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego lub do celów mających związek z przestępstwem lub przestępstwem skarbowym. W celu zapewnienia zakładom ubezpieczeń możliwości skutecznego zapobiegania przestępczości na ich szkodę (a w dalszej konsekwencji na szkodę ogółu ubezpieczonych) proponuje się uzupełnienie brzmienia art. 35 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej poprzez nadanie zakładowi ubezpieczeń uprawnienia do przetwarzania informacji w przypadku uzasadnionego popełnienia przestępstwa na jego szkodę w celu i w zakresie niezbędnym do zapobiegania temu przestępstwu.

Propozycja dodania art. 35b

Projektowany przepis art. 35b wyłącza możliwość stosowania art. 15 RODO, w przypadku przetwarzania przez zakład ubezpieczeń danych na potrzeby przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zapobiegania przestępstwom. Wyłączenie to dotyczy prawa dostępu przysługującego osobie, której dane dotyczą, i będzie możliwe przy przetwarzaniu danych osobowych w zakresie w jakim będzie to niezbędne dla prawidłowej realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zapobiegania przestępstwom. Należy podkreślić, że możliwość wskazanego wyłączenia jest uprawniona w świetle art. 23 ust. 1 lit. d i e RODO. Ponadto, mając na uwadze art. 23 ust. 2 tego rozporządzenia, przetwarzanie danych osobowych, podlegać będzie zabezpieczeniom i ochronie wynikającym z obowiązku zakładu ubezpieczeń do zachowania tajemnicy

dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia, o której mowa w art. 35 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Zmiana art. 38 ust. 6 i 8

Propozycja zmiany brzmienia art. 38 ust. 6 i 8 dotyczy modyfikacji zakresu sposobu udzielenia zgody przez osobę, której dane o stanie zdrowia dotyczą.

Wyrażenie zgody na przetwarzanie danych osobowych przez osobę ubezpieczoną, osobę na której rachunek ma być zawarta umowa ubezpieczenia lub przedstawiciela ustawowego każdej z tych osób, wynika z art. 9 ust. 2 lit. a RODO, który explicite wskazuje na konieczność pozyskania wyraźnej zgody.

Zaproponowana zmiana zapewni zgodność regulacji krajowych z regulacjami unijnymi. Ponadto, w określonych sytuacjach fakt udzielenia zgody na podstawie art. 9 ust. 2 lit. a rozporządzenia RODO może mieć bardziej praktyczne zastosowanie, niż fakt udzielenia pisemnej zgody, która w określonych sytuacjach losowych może być pozbawiona elementu wyraźnej świadomości osoby, która tej zgody udziela. Taki sposób rozumienia wymogu udzielenia wyraźnej zgody przewiduje również uzasadnienie wynikające z motywu 111 preambuły RODO.

Ponadto, warunkiem wyrażenia zgody, zapewniającym jej wyraźny charakter są obowiązki nałożone na administratora dotyczące sposobu sformułowania klauzuli wyrażenia zgody. Dotyczą one jej przejrzystości i precyzyjnego sformułowania, co jest dodatkowym elementem, uzasadniającym wystarczający charakter wyraźnego udzielenia zgody, przez osobę, której dane dotyczą.

Zmiana art. 39 ust. 1

Zmiana rekomendowana w odniesieniu do brzmienia art. 39 ust.1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dotyczy sposobu wyrażenia zgody przez podmiot danych na udostępnienie danych osobowych innym zakładom ubezpieczeń. Uzasadnione jest usunięcie wymogu formy pisemnej (pisemnego żądania) w odniesieniu do wyrażania zgody na udostępnienia danych osobowych.

Postulat ten wydaje się być zasadny nie tylko na gruncie omówionego, w odniesieniu do propozycji zmiany art. 38 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej wymogu uzyskania zgody a nie pisemnej zgody osoby, której dane dotyczą, ale również na gruncie art. 43 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, który przewiduje możliwość tworzenia dokumentów – ale w konsekwencji nakładający obowiązki na zakład ubezpieczeń należytego ich utrwalenia i zabezpieczenia – dotyczących zawierania i wykonywania umów ubezpieczenia w postaci elektronicznej. Zmiana jest również zgodna z art. 6 ust. 1 lit. a w zw. z art. 7 RODO, który nie odwołuje się do wymogu pisemności zgody osoby, której dane dotyczą.

Zmiana art. 41 ust. 1-1b

Biorąc pod uwagę ciągły rozwój technologiczny polskiego sektora finansowego, konieczność dokonywania przez zakłady ubezpieczeń oceny ryzyka ubezpieczeniowego ubezpieczonego przed zawarciem umowy ubezpieczenia oraz wypłacania należnych odszkodowań i świadczeń, a także prawidłowe ustalenie wysokości składki i efektywność

procesów likwidacyjnych - projektodawca zdecydował o wprowadzeniu przepisu, na podstawie którego zakłady ubezpieczeń będą mogły podejmować decyzję, która opiera się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu danych, w tym profilowaniu, w procesie dokonywania oceny ryzyka ubezpieczeniowego oraz wykonywania czynności ubezpieczeniowych, o których mowa w art. 4 ust. 9 pkt 1 i 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (zmieniany art. 41 ust. 1). Jednocześnie zdecydowano się na wprowadzenie przepisów, których celem jest zapewnienie osobie fizycznej zarówno prawa do zakwestionowania takiej decyzji, prawa do wyrażenia własnego stanowiska w tej sprawie oraz do uzyskania interwencji ludzkiej. Ponadto zakład ubezpieczeń będzie zobowiązany do przedstawienia - na wniosek osoby, której dane dotyczą - stosownych wyjaśnień, co do podstaw podjętej decyzji wyłącznie na podstawie zautomatyzowanego przetwarzania, w tym profilowania. Z kolei dodawany ust. 1a w art. 41 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, zawierający katalog danych, sprawi, iż w celu podjęcia decyzji w oparciu o dane osobowe wyłącznie przetwarzane automatycznie, w tym profilowanie, zakład ubezpieczeń będzie mógł wykorzystać tylko te dane, które zostały określone w ustawie. W katalogu tym wymienione zostały również dane wrażliwe o stanie zdrowia ubezpieczonego, których przetwarzanie jest niezbędne m.in. przy ocenie ryzyka ubezpieczeniowego oraz wypłaty świadczenia w ubezpieczeniach na życie. Należy przy tym podkreślić, że jednym z warunków przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych, w tym danych o stanie zdrowia jest wyrażenia wyraźnej zgody na ich przetwarzania przez osobę, którą te dane dotyczą (art. 9 ust. 2 lit. a RODO).

Z kolei na podstawie art. 22 ust. 4 rozporządzenia RODO, decyzje oparte na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, nie mogą opierać się na szczególnych kategoriach danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1, chyba że zastosowanie ma art. 9 ust. 2 lit. a (...). W tym przypadku znajdzie więc zastosowanie wyjątek określony w art. 22 ust. 4 rozporządzenia RODO, który zostanie wprost określony w prawie krajowym zgodnie z możliwością wynikającą z art. 22 ust. 2 lit. b RODO.

W konsekwencji w przypadku wyrażenia zgody na podstawie art. 9 ust. 2 lit. a RODO, zakład ubezpieczeń będzie mógł podejmować zautomatyzowane decyzje w oparciu o dane dotyczące stanu zdrowia ubezpieczonego na podstawie zaproponowanego przepisu. Ponadto zakład ubezpieczeń będzie zobowiązany do spełnienia ogólnych warunków dotyczących obowiązków informacyjnych, o których mowa w art. 13 i 14 RODO m. in. w zakresie informowania osoby o zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji, w tym profilowaniu na podstawie danych dotyczących tej osoby.

Wydaje się zatem, iż wprowadzany przepis w pełni koresponduje z przepisami RODO dot. decyzji, która opiera się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu danych, w tym profilowaniu. Rozwiązanie implementowane do prawa polskiego powinno zapewnić możliwość usprawnienia procedury oceny ryzyka ubezpieczeniowego i procesów likwidacyjnych, tak aby te procesy były efektywniejsze przy jednoczesnym zachowaniu praw dla osoby, której dane dotyczą do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętej decyzji, czy uzyskania interwencji ludzkiej.

Ponadto, biorąc pod uwagę art. 17 RODO dotyczący tzw. „prawa do bycia zapomnianym” warto wskazać, iż w przypadku cofnięcia zgody osoba, której dane dotyczą ma prawo do żądania od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych a administrator bez zbędnej zwłoki ma obowiązek te dane usunąć chyba, że występuje inna podstawa prawna przetwarzania tych danych. W przypadku przetwarzania danych osobowych zakłady ubezpieczeń, na podstawie dodawanego w art. 41 ust. 1b, będą mogły przetwarzać dane klientów niezależnie od tego czy klient cofnie wyrażoną zgodę, w celach, o których mowa w art. 33 ust. 3 ustawy. Dane statyczne o, których mowa w art. 33 ust. 3 ustawy obejmują dane zagregowane (zbiorcze) oraz dane dotyczące poszczególnych osób fizycznych w celu ustalania na ich podstawie wysokości składek ubezpieczeniowych, składek reasekuracyjnych oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Dodatkowo projektodawca przewiduje, że dane te będą przetwarzane nie dłużej niż przez 12 lat od rozwiązania umowy ubezpieczenia. Propozycja 12 letniego okresu przetwarzania danych jest analogiczna do regulacji zawartej w art. 105 a ust. 5 ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Propozycja dodania art. 42 ust. 2a

W art. 42 ustawy proponuje się uregulować podstawę prawną dla przetwarzania przez zakłady ubezpieczeń, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i Rzecznika Finansowego danych o których mowa w art. 10 RODO w przypadku gdy sąd, prokuratura, Policja oraz inne organy i instytucje udzielają informacji o stanie sprawy oraz udostępniają zebrane materiały w zakresie ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń drogowych. W przeważającej części produktów ubezpieczeniowych zawarte są wyłączenia odpowiedzialności dotyczące zdarzeń będących następstwem przestępstw. Dla ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, a także UFG i PBUK niezbędne jest przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w art. 10 RODO (mandaty, środki karne, postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania, postanowienia o zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego, decyzje o zatrzymaniu prawa jazdy), np. w ubezpieczeniach ochrony prawnej oraz odpowiedzialności cywilnej ustalenie odpowiedzialności jest często nierozzerwalnie związane z ustaleniem odpowiedzialności karnej ubezpieczonych. W sprawach z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej osoby uprawnione często zwracają się po wielu latach z roszczeniami o wypłatę odszkodowania. Przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w art. 10 RODO jest możliwe dopiero po spełnieniu przez administratora danych dwóch szczególnych warunków, z których pierwszy dotyczy funkcjonowania normy prawnej, przewidzianej na gruncie prawa krajowego umożliwiającej przetwarzanie tego rodzaju danych, a drugi związany jest z koniecznością wdrożenia odpowiednich środków ochrony. Środkiem ochrony z pewnością jest zobowiązanie zakładów ubezpieczeń do zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia tzw. tajemnica ubezpieczeniowa (art. 35 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej). W projekcie ustawy zaproponowano również objęcie tą tajemnicą Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (propozycja zmiany art. 35 ust. 7). Obowiązek

dochowania tajemnicy ubezpieczeniowej jest istotnym środkiem dążącym do zapewnienia ochrony praw i wolności podmiotu danych.

Ponadto środkiem ochrony byłby również dotychczasowy art. 42 ust. 3 i 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Na podstawie tej normy prawnej zakłady ubezpieczeń, UFG oraz PBUK na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, udostępnia posiadane przez siebie informacje związane z wypadkiem lub zdarzeniem losowym będącym podstawą ustalenia jego odpowiedzialności oraz ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń losowych, jak również wysokości odszkodowania lub świadczenia. Z kolei na podstawie art. 32 a ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. z 2017 r. poz. 2270 i 2486 oraz z 2018 r. poz. 1075), pracownicy biura Rzecznika Finansowego są obowiązani do ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. poz. 1503, z późn. zm.) oraz innych informacji podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, o których powzięli wiadomość w związku z czynnościami wykonywanymi na podstawie ustawy.

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473)

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, zwany dalej „UFG” lub „Fundusz”, wykonuje zadania wynikające z przepisów ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473), zwanej dalej „ustawą o ubezpieczeniach obowiązkowych”, takie jak likwidacja szkód, wypłata odszkodowań, dochodzenie roszczeń związanych z ubezpieczeniami, o których mowa w art. 4 tej ustawy, pełnienie funkcji ośrodka informacji (art. 102), prowadzenie Bazy Danych Ubezpieczeniowych (art. 102a) czy też zaspokajanie roszczeń w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń. Dodatkowo należy wskazać, iż w ramach realizowanych zadań ustawowych Fundusz realizuje także obowiązki wynikające z przepisów określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności (Dz.Urz.UE L 263/11).

Na podstawie regulacji zawartych w przepisach ww. ustawy, UFG jest instytucją powołaną w drodze ustawy do pełnienia określonych funkcji gwarancyjnych, ochronnych oraz uprawnioną do przetwarzania określonej kategorii danych w celu identyfikacji i weryfikacji zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową.

Propozycja uzupełnienia art. 98 ustawy o ust. 6 i 7 ma na celu jednoznaczne wskazanie podstawy prawnej, zakresu oraz celu przetwarzania określonych danych w związku z wykonywaniem przez Fundusz określonych zadań ustawowych.

Przepisy obowiązującej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nakładają na UFG obowiązki, z którymi wiąże się konieczność przetwarzania danych osobowych. Dotyczy to także szczególnej kategorii danych, jakimi są dane dotyczące zdrowia, wyroków skazujących, naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa.

Wskazane w projektowanym art. 98 ust. 6 ustawy uprawnienie do przetwarzania danych dotyczących zdrowia zostało oparte o art. 9 ust. 2 lit. g RODO. Należy wskazać, iż głównym zadaniem Funduszu jest zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz ubezpieczenia OC rolników za szkody na osobie i w mieniu. Przy prowadzonych wypłatach odszkodowań niezbędne jest wyznaczenie zakresu szkód na osobie w oparciu o dane dotyczące zdrowia. W oparciu o takie informacje rozstrzyga się czy u któregośkolwiek uczestnika zdarzenia nastąpiła śmierć, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 14 dni. Jednocześnie naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia powinny zostać stwierdzone orzeczeniem lekarza, posiadającego specjalizację w dziedzinie medycyny odpowiadającej rodzajowi i zakresowi powyższych naruszeń czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. Jednocześnie uprawnienie do przetwarzania danych dotyczących zdrowia umożliwi prawidłową realizację zadań mających na celu identyfikację, weryfikację i przeciwdziałania naruszeniom interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego. Należy wskazać, iż w zakresie realizacji powyższych zadań, przetwarzanie danych osobowych dotyczących zdrowia, będzie niezbędne do właściwego i skutecznego eliminowania ww. zjawisk, w szczególności w zakresie umów ubezpieczenia na życie.

Elementem zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą będzie objęcie tajemnicą ubezpieczeniową UFG. Ponadto za taki środek ochrony należy uznać uprawnienia wynikające z art. 42 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, na podstawie którego UFG na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, udostępnia posiadane przez siebie informacje związane z wypadkiem lub zdarzeniem losowym będącym podstawą ustalenia jego odpowiedzialności oraz ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń losowych, jak również wysokości odszkodowania lub świadczenia.

Z kolei przetwarzanie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących, naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze i jest niezbędne do wykonania zadań realizowanych w interesie publicznym (identyfikacja i weryfikacja zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową), oraz jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego.

Należy wskazać, iż przetwarzanie takiej kategorii danych jest niezbędne do wypełniania obowiązków prawnych (zadań ustawowych) ciążących na administratorze (UFG). Dla ustalenia odpowiedzialności Funduszu niezbędne jest przetwarzanie danych osobowych

dotyczących, nie tylko naruszeń prawa (mandaty, środki karne, postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania, postanowienia o zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego, decyzje o zatrzymaniu prawa jazdy), ale także wyroków skazujących. Należy mieć na uwadze, iż przy obowiązkowym ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, czy też przy ubezpieczeniu OC rolników ustalenie odpowiedzialności jest często nierozzerwalnie związane z ustaleniem odpowiedzialności karnej ubezpieczonych.

Z uwagi na uwarunkowania art. 10 rozporządzenia 2016/679, przetwarzanie danych dotyczących wyroków skazujących, naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa jest możliwe po spełnieniu przez administratora danych dwóch szczególnych warunków, z których pierwszy dotyczy funkcjonowania normy prawnej, przewidzianej na gruncie prawa krajowego umożliwiającej przetwarzanie tego rodzaju danych, a drugi związany jest z koniecznością zapewnienia odpowiednich zabezpieczeń praw i wolności osób, których dane dotyczą. Za takie środki ochrony można uznać uprawnienia wynikające z art. 42 ust. 3 i 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz objęcie tajemnicą ubezpieczeniową UFG. Jak zostało wskazane powyżej, na podstawie wspomnianej normy Fundusz na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, udostępnia posiadane przez siebie informacje związane z wypadkiem lub zdarzeniem losowym będącym podstawą ustalenia jego odpowiedzialności oraz ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń losowych, jak również wysokości odszkodowania lub świadczenia.

W związku z zadaniami ustawowymi UFG będzie przetwarzał dane dotyczące wyroków skazujących, naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa dla potrzeb prowadzonej likwidacji szkód, dochodzenia roszczeń regresowych od zobowiązanych, stosowania ulg lub umarzania należności z tytułu takich roszczeń regresowych, stosowania ulg lub umarzania należności z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i ubezpieczenia OC rolników, czy też działań związanych z identyfikacją i weryfikacją zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową oraz z identyfikacją, weryfikacją i przeciwdziałaniem naruszeniom interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego.

Z racji swoich ustawowych zadań związanych z zaspokajaniem roszczeń osób poszkodowanych w wypadkach spowodowanych przez nieustalonych lub nieubezpieczonych sprawców (art. 98 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych), UFG analizując zgłoszone roszczenie, dokonuje weryfikacji wszystkich okoliczności niezbędnych do ustalenia swojej odpowiedzialności. Wyroki karne skazujące mają kluczowe znaczenie dla ustalenia okresu przedawnienia roszczeń z tytułu szkód wynikłych z przestępstwa (20 lat od daty popełnienia przestępstwa). W przypadku roszczeń z przeszłości ustalenia dokonane w procesie karnym, znajdujące uzasadnienie w treści wyroku karnego, pozwalają na identyfikację okoliczności istotnych dla określenia odpowiedzialności UFG, zwłaszcza ustalenia przebiegu zdarzenia i ewentualnego przyczynienia jego uczestników do powstania i rozmiaru szkody.

Zapadłe wyroki karne gromadzone są i przetwarzane przez UFG w celu prowadzenia postępowania likwidacyjnego, jak również ewentualnego sporu sądowego w kolejnych

instancjach postępowania cywilnego. Przetwarzanie danych z wyroków skazujących jest również uzasadnione z punktu widzenia ewentualnego zgłaszania po wielu latach roszczeń przez kolejnych roszczących, często w sytuacji gdy np. akta sprawy karnej uległy już zniszczeniu ze względu na upływ czasu ich przechowywania. Ustalenia z wyroku skazującego mają również istotne znaczenia w późniejszym procesie windykacji przez UFG regresów wobec sprawców wypadków. Odnosząc się do dochodzenia roszczeń regresowych od zobowiązanych należy wskazać, iż UFG jest uprawniony do dochodzenia zwrotu wypłaconego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych od kierującego pojazdem mechanicznym, jeżeli popełnił on jeden z czynów niedozwolonych wymienionych w art. 43 ustawy. Analogiczna konstrukcja została przewidziana w art. 58, gdzie roszczenie regresowe wobec rolników warunkowane jest popełnieniem przynajmniej jednego z wymienionych w ww. przepisie czynów niedozwolonych. Przedmiotowe czyny niedozwolone mogą także znaleźć swoje potwierdzenie w wyrokach skazujących.

W związku z powyższym, z punktu widzenia możliwości dochodzenia roszczenia regresowego konieczne jest przetwarzanie przez UFG danych osobowych dotyczących wyroków skazujących czy też danych dotyczących naruszeń prawa. Odmienne uregulowanie tej kwestii może doprowadzić do sytuacji, w której UFG nie będzie mógł realizować ustawowych uprawnień, tj. dochodzić od zobowiązanych roszczeń regresowych, w określonych ustawowo przypadkach popełnienia czynów zabronionych. Z uwagi na konstrukcję art. 43 i 58 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, przetwarzanie informacji o wyrokach skazujących (naruszeniach prawa) warunkuje możliwość dochodzenia roszczenia regresowego i pozostaje niezbędne do wykonywania ustawowych uprawnień.

Ustalenie winy kierującego (lub rolnika) i jej stopnia ma kluczowe znaczenie dla ustalenia ewentualnych roszczeń regresowych UFG, a dla jej ustalenia niezbędne jest sięgnięcie do wyroku skazującego daną osobę, czy też informacji o naruszeniu prawa i zapoznania się z ustaleniami sądu orzekającego w danej sprawie.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na dyspozycję art. 110 ustawy, zgodnie z którą UFG uprawniony jest do dochodzenia roszczenia zwrotnego od sprawcy zdarzenia i osoby, która nie dopełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych lub OC rolników. W sytuacji roszczenia zwrotnego, niejednokrotnie zachodzi sytuacja, w której do UFG przekazywane są wyroki, wskazujące na osobę sprawcy zdarzenia i okoliczności w jakich dane zdarzenie wystąpiło. W takich przypadkach dla skutecznego dochodzenia roszczeń zwrotnych konieczna jest możliwość przetwarzania wyroków skazujących, bowiem niejednokrotnie jest to jedyna możliwość ustalenia szczegółowych okoliczności zdarzenia. Z uwagi bowiem na fakt, że zobowiązani w takich przypadkach mogą zmierzać do uchylecia się od odpowiedzialności, zasięgnięcie informacji z wyroków skazujących okazuje się częstokroć jedyną drogą do ustalenia stanu faktycznego zdarzenia i możliwości UFG do dochodzenia roszczenia zwrotnego. Należy również podkreślić, że w przypadku roszczeń zwrotnych, może mieć miejsce postępowanie przed komisją umorzeń UFG, w sytuacji wystąpienia z wnioskiem o umorzenie należności, co również wiąże się z przetwarzaniem danych o wyrokach. W przypadku przepisów

dotyczących stosowania ulg lub umarzania należności z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i ubezpieczenia OC rolników, czy też z tytułu roszczeń regresowych od zobowiązanych sprawców szkody, należy wskazać, iż UFG każdorazowo, w celu oceny trudnej sytuacji życiowo-materialnej zobowiązanego wykorzystuje dane charakteryzujące tę sytuację. Z reguły są to informacje odnośnie stanu zdrowia, ciężkich warunków materialnych, podeszłego wieku i pozostawania w niedostatku, jednakże niejednokrotnie są to również informacje odnośnie wyroków skazujących. Ustalenie faktu, że zobowiązany względem UFG przebywa w zakładzie karnym, z określonym terminem zakończenia wykonywania kary pozbawienia wolności, jest niejednokrotnie decydującą przesłanką do oceny ww. sytuacji jako trudnej, przy uwzględnieniu oczywiście faktu, że nie pozostawił on majątku mogącego stanowić źródło zabezpieczenia roszczeń UFG. Dane takie są pozyskiwane nie zawsze bezpośrednio od osoby, której dotyczą, a często również od komorników, wnioskujących o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Tym samym, celem realizacji zadań ustawowych UFG pozostających w bezpośrednim interesie ekonomicznym zobowiązanych względem UFG, uzasadnionym pozostaje umożliwienie Funduszowi przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących.

W przypadku działań związanych z identyfikacją i weryfikacją zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową oraz z identyfikacją, weryfikacją i przeciwdziałaniem naruszeniom interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego, należy wskazać, iż w zakresie realizacji powyższych zadań, przetwarzanie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących (naruszeń prawa), o których mowa w art. 10 RODO, będzie niezbędne do właściwego i skutecznego eliminowania zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową na polskim rynku. Należy nadmienić, iż UFG jest na etapie budowy zaawansowanych rozwiązań informatycznych (Zintegrowana Platforma Identyfikacji i Weryfikacji Zjawisk Przestępczości Ubezpieczeniowej oraz Baza Danych Ubezpieczeniowych), które będą wspierały cały sektor ubezpieczeniowy oraz administrację państwową (Policja, Sądy, Prokuratury, CBA, ABW, CBŚ) w zakresie nadużyć w obszarze ubezpieczeń. UFG jest jedynym podmiotem posiadającym uprawnienie do centralnego przetwarzania danych o umowach ubezpieczenia, pochodzących z całego rynku i realizacji w tym obszarze zadań związanych z wykrywaniem zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową. Tym sposobem UFG daje gwarancję większej skuteczności wykrywania nadużyć, niż miałyby to miejsce na poziomie poszczególnych zakładów ubezpieczeń, w obrębie jedynie ich danych.

Główną zasadą ich funkcjonowania będzie utworzenie i ciągły rozwój tzw. reguł detekcyjnych i modeli predykcyjnych. Reguły detekcyjne stanowią zestaw charakterystyk (atrybutów, cech, zmiennych) świadczących o potencjalnym powiązaniu zjawiska z przestępczością ubezpieczeniową, zaś modele predykcyjne to zaawansowane metody statystyczne, które na podstawie określonego zestawu cech szacują prawdopodobieństwo powiązania ze zjawiskami przestępczości. Tym samym dla skutecznego tworzenia nowych reguł detekcyjnych i budowy modeli predykcyjnych informacje o wyrokach skazujących (naruszeniach prawa) mają niebagatelne znaczenie. Wskazuje to bowiem na pewien

potwierdzony schemat działania, który może zostać następnie wykorzystany, aby uniknąć podobnych zjawisk przestępczości ubezpieczeniowej w przyszłości. Dodatkowo należy wskazać, że po wytypowaniu przez UFG danego przypadku, jako mającego potencjalnie związek ze zjawiskiem przestępczości ubezpieczeniowej, informacja o wyroku skazującym, czy też określonym naruszeniu prawa w danej sprawie będzie wpływać na potwierdzenie skuteczności uprzednio przyjętych reguł i modeli, jak również zapewni ich dalszy rozwój, w oparciu o potwierdzenie właściwie przyjętych założeń. Możliwość przetwarzania takich danych pozwala na bardziej precyzyjny dobór metody analitycznej w stosunku do posiadanych danych. Dane o szkodach powiązanych ze zjawiskiem przestępczym Fundusz będzie mógł również wykorzystać w analizie sieci powiązań, co będzie przekładać się na identyfikację zorganizowanych grup przestępczych. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w obszarze ww. zadań realizowanych przez UFG nie będą istotne szczegółowe informacje zawarte w wyrokach skazujących, a jedynie sam fakt jego wydania, jako potwierdzenie zaistnienia zjawiska związanego z przestępczością ubezpieczeniową. Pozwoli to na zwiększenie skuteczności i efektywności funkcjonowania systemu w obszarze przeciwdziałania zjawiskom związanym z przestępczością ubezpieczeniową. Należy przy tym zwrócić uwagę, że ewentualny brak możliwości przetwarzania wskazanych danych może sprawić, że nie będzie możliwe prawidłowe określenie wzorców związanych z przestępczością ubezpieczeniową a to z kolei może przełożyć się na brak efektywności całego procesu.

Mając na uwadze powyższe należy zauważyć, że możliwość przetwarzania przez UFG danych osobowych dotyczących wyroków skazujących (naruszeń prawa) umożliwi UFG właściwą realizację zadań ustawowych, o których mowa w art. 102 ust. 7 i 102a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, co przełoży się bezpośrednio na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzez eliminowanie osób działających z zamiarem wyłudzenia odszkodowania, jak również wpłynie pozytywnie na zwiększenie wykrywalności zjawisk przestępczości ubezpieczeniowej i zwiększenie stabilności rynku ubezpieczeniowego.

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny przy wykonywaniu zadań ustawowych będzie korzystał z ograniczeń stosowania poszczególnych przepisów rozporządzenia 2016/679w oparciu o bezpośrednie normy tego rozporządzenia oraz ogólne wyłączenia przepisów rozporządzenia 2016/679 zawarte w przepisach ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. Ograniczenia stosowania przepisów rozporządzenia 2016/679 będą miały swoje uzasadnienie w normie art. 23 rozporządzenia 2016/679 i będą służyć ważnym celom leżącym w ogólnym interesie publicznym Unii lub Rzeczypospolitej Polskiej, zapobieganiu przestępczości ubezpieczeniowej, czy też docelowo bezpieczeństwu publicznemu. Z uwagi na konieczność właściwego realizowania przez UFG obowiązków i zadań ustawowych, Fundusz jako administrator wykonujący zadania publiczne będzie w szczególności korzystał z ograniczenia stosowania art. 13 ust. 3, art. 14-22 oraz art. 34 rozporządzenia 2016/679.

Odnosząc się do obowiązków informacyjnych, które wynikają z art. 13 rozporządzenia 2016/679 należy wskazać, iż Fundusz jako administrator wykonujący zadania publiczne zbierający dane na podstawie i w celach określonych w przepisach prawa, będzie spełniał

obowiązek wynikający z tych przepisów poprzez podanie informacji do publicznej wiadomości, np. poprzez stronę internetową. Z kolei ograniczenie stosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia 2016/679 będzie opierało się o ogólną normę dotyczącą tego wyłączenia zawartą w przepisach ustawy o ochronie danych osobowych. Niezależnie od tego, w powyższym zakresie bezpośrednio zastosowanie będzie miała także norma art. 13 ust. 4 rozporządzenia 2016/679.

Ograniczenie stosowania art. 14 rozporządzenia 2016/679 będzie umotywowane dyspozycją art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia 2016/679, z uwagi na niewspółmiernie duży wysiłek jaki wiązałby się z obowiązkiem informowania przez UFG podmiotów danych, w przypadku pozyskiwania na ich temat informacji od podmiotu trzeciego. Na podstawie przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych oraz przepisów Dyrektywy Komunikacyjnej, wszystkie zakłady ubezpieczeń zawierające umowy ubezpieczenia w zakresie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych są obowiązane przekazywać do Ośrodka Informacji UFG informacje o zawartych umowach ubezpieczenia i szkodach związanych z tymi umowami. W związku z tym, tak naprawdę wszystkie dane zgromadzone w Ośrodku Informacji (tj. ok 1 mld rekordów danych) pochodzą od podmiotów trzecich jakimi są zakłady ubezpieczeń. Jednocześnie wskazać należy, że przyrost danych w OI UFG wynosi ok 30-40 mln rekordów danych rocznie, a obowiązek informowania każdego podmiotu o pozyskiwaniu danych od osób trzecich wiązałby się z niewspółmiernie dużym wysiłkiem po stronie administratora danych - Funduszu. Dodatkowo należy zauważyć, że obowiązek informowania o przetwarzaniu danych powinien spoczywać na zakładach ubezpieczeń, które pozyskują takie dane bezpośrednio od osoby i są zobowiązane do uzyskania stosownych zgód do przetwarzania danych osobowych. Oznacza to zatem, że podmioty danych będą poinformowane o przetwarzaniu ich danych osobowych, w tym ich przekazaniu do UFG, zatem ograniczenie tego obowiązku w stosunku do UFG nie będzie wiązało się z uszczerbkiem po stronie podmiotów danych, a tym samym nie będzie prowadziło do naruszenia istoty podstawowych praw i wolności oraz będzie w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym.

Nawiązując do powyższego należy zwrócić również uwagę na konieczność i niezbędność ograniczenia stosowania art. 16 RODO. W tym miejscu podobnie jak powyżej zasadność ograniczenia stosowania niniejszego przepisu wynika z faktu, że dane do Ośrodka Informacji UFG są przekazywane wyłącznie przez zakłady ubezpieczeń i to one są odpowiedzialne za jakość i poprawność danych. Wynika to z faktu, że zakłady ubezpieczeń zawierając umowy ubezpieczenia lub likwidując szkody komunikacyjne posiadają pełną wiedzę w zakresie zgromadzonych danych osobowych. Po skompletowaniu stosownych informacji zakłady ubezpieczeń przekazują następnie te dane do Ośrodka Informacji UFG, co zostało uregulowane w przepisach Dyrektywy Komunikacyjnej.

Niezależnie od powyższego projektowana ustawa przewiduje normę, na podstawie której uprawnienie z ww. art. 16 RODO będzie mogło być wykonane docelowo w drodze sprostowania (uzupełnienia) przez zakłady ubezpieczeń. Wskazać tym samym należy, że zastosowanie powyższego ograniczenia wpisuje się w dyspozycję art. 23 RODO. Z uwagi na

źródło danych zgromadzonych w Ośrodku Informacji UFG uzasadnione także pozostaje ograniczenie stosowania art. 20 RODO.

Jak wskazano powyżej UFG jest instytucją, powołaną w drodze ustawy do pełnienia określonych funkcji gwarancyjnych, ochronnych oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa na rynku ubezpieczeń i przeciwdziałania zjawiskom związanym z przestępczością ubezpieczeniową. Dodatkowo należy mieć na uwadze, iż Fundusz realizuje obowiązki wynikające z przepisów określonych w ww. Dyrektywie Komunikacyjnej 2009/103/WE. Mając na uwadze powyższe wskazać należy, że ewentualne niezastosowania ograniczeń art. 17, 18 i 21 RODO mogłoby uniemożliwić realizację obowiązków UFG, wynikających z art. 23 tej Dyrektywy Komunikacyjnej. Intencją prawodawcy unijnego było, aby każde z państw członkowskich UE posiadało organ - Ośrodek Informacji (centra informacyjne) - centralnie przetwarzający dane dotyczące umów ubezpieczenia komunikacyjnego oraz związanych z nimi szkód. Warto przy tym zauważyć, że zgodnie z Motywem 43 ww. Dyrektywy Komunikacyjnej w interesie takich stron poszkodowanych państwa członkowskie powinny stworzyć centra informacyjne, aby zapewnić niezwłoczne udostępnienie takich informacji dotyczących każdego wypadku drogowego. Takie centra informacyjne powinny również udostępniać stronom poszkodowanym informacje dotyczące przedstawicieli zakładów ubezpieczeń. Konieczne jest, aby takie centra bezwzględnie ze sobą współpracowały i szybko odpowiadały na wnioski o udzielenie informacji na temat przedstawicieli zakładów ubezpieczeń pochodzące z centrów w innych państwach członkowskich. Jak zatem można wywieść z przepisów UE, intencją było, aby w Centrach Informacyjnych (Ośrodku Informacji) gromadzone były informacje pochodzące z całego rynku ubezpieczeń danego państwa członkowskiego, co tym samym będzie uzasadniało stosowanie ograniczeń w zakresie art. 17, art. 18 i art. 21 RODO. Pobocznie należy zauważyć, że na podstawie danych pochodzących z Ośrodka Informacji UFG zakłady ubezpieczeń decydują o wysokości składki ubezpieczeniowej, w oparciu o historię ubezpieczenia i szkodowości osoby zamierzającej zawrzeć umowę ubezpieczenia. Prawo do bycia zapomnianym, prawo sprzeciwu oraz prawo do ograniczenia przetwarzania danych mogłoby stanowić przyczótek przestępczości ubezpieczeniowej, gdzie podmioty danych korzystając z ww. uprawnień będą dążyły do wyłudzenia świadczenia w postaci niższej składki ubezpieczeniowej, jak również mogłoby skutkować zaburzeniem informacji niezbędnych do oceny ryzyka ubezpieczeniowego, co będzie godzić w interes ekonomiczny podmiotów rynku finansowego. Dodatkowo należy również zauważyć, że pozyskiwanie danych z Ośrodka Informacji jest niezbędne dla zakładów ubezpieczeń do wykonania umowy ubezpieczenia, w tym likwidacji szkód, a powyższe uprawnienia mogą uniemożliwić podmiotom danych egzekucję przysługujących im roszczeń cywilnoprawnych.

Mając na uwadze powyższe należy również mieć na uwadze, że ograniczenie stosowania art. 17, art. 18 i art. 21 RODO będzie miało kluczowe znaczenie dla realizacji zadań UFG określonych w art. 102 ust. 7 i art. 102a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK, tj. realizacji zadań związanych z identyfikacją i weryfikacją zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową oraz identyfikacją, weryfikacją i przeciwdziałaniem

naruszeniom interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego. Ewentualna realizacja uprawnień podmiotów danych, o których mowa w art. 17, art. 18 i art. 21 RODO mogłaby uniemożliwić efektywne przetwarzanie danych w celu identyfikacji przypadków, w których zachodzi podejrzenie zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową, takich jak m.in. wyłudzenia świadczeń. Realizacja zadań UFG ma również istotny wpływ na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ograniczenie wyłudzeń świadczeń docelowo oddziałuje na zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych (wypadków), będących celowym działaniem zmierzającym do wyłudzenia świadczeń odszkodowawczych. Biorąc pod uwagę realizację ww. zadania ustawowego UFG, konieczne jest zatem przetwarzanie wszystkich danych podmiotów funkcjonujących na rynku ubezpieczeń, ponieważ prawo do sprzeciwu przetwarzania danych osobowych, prawo do bycia zapomnianym i prawo do ograniczenia przetwarzania danych osobowych mogłoby prowadzić do udaremnienia działań związanych z identyfikacją i weryfikacją zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową oraz identyfikacją, weryfikacją i przeciwdziałaniem naruszeniom interesów uczestników rynku ubezpieczeń.

Należy również mieć na uwadze, że ograniczenie stosowania art. 17, art. 18 i art. 21 RODO ma docelowo również istotne znaczenie dla ochrony interesów podmiotów danych. Ograniczenie przetwarzania, usunięcie danych lub sprzeciw wobec ich przetwarzania miałyby bezpośredni wpływ na trudności w zawarciu obowiązkowej umowy ubezpieczenia komunikacyjnego. W myśl litery prawa krajowego i unijnego zakłady ubezpieczeń na podstawie danych zgromadzonych w Ośrodku Informacji UFG dokonują oceny ryzyka i taryfikacji wysokości składki. Usunięcie lub brak możliwości przetwarzania danych w ramach Ośrodka Informacji skutkował będzie brakiem informacji o historii ubezpieczeń i szkód podmiotów danych (klientów), co bezpośrednio przełoży się na zwiększenie wysokości składki. Tak więc, ograniczenie stosowania prawa do bycia zapomnianym, prawa sprzeciwu i ograniczenia przetwarzania danych, będzie istotne z punktu widzenia podmiotów danych i ochrony ich interesów ekonomicznych. Wskazać natomiast należy, że ww. ograniczenie nie będzie wiązało się z istotnym ograniczeniem praw obywatelskich, a dodatkowo umożliwi realizację UFG jego obowiązków wynikających z przepisów prawa krajowego i unijnego, oraz realizowanych w interesie publicznym.

Zważając zatem na powyższe, ograniczenie stosowania art. 17, art. 18 i art. 21 RODO znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 23 RODO. Jednocześnie należy zauważyć, że z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ograniczenia zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową a także konieczność respektowania przepisów IV Dyrektywy Komunikacyjnej, uznać należy, że ograniczenie ww. przepisów jest niezbędne oraz proporcjonalne dla osiągnięcia ww. celów. W tym aspekcie, jako konsekwencja przyjęcia powyższych ograniczeń, uzasadnione jest również, w oparciu o te same przesłanki, umożliwienie ograniczenia stosowania art. 19 RODO.

W tym aspekcie jako konsekwencja przyjęcia powyższych ograniczeń oraz ograniczenia stosowania art. 16 uzasadnione będzie również, w oparciu o te same przesłanki, ograniczenie przez UFG stosowania art. 19 RODO, odnoszącego się do obowiązku

powiadomienia o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub o ograniczeniu przetwarzania. Obowiązek ten nie znajdzie zastosowania z uwagi na fakt, iż Fundusz będzie korzystał z ograniczenia stosowania ww. praw, tj. prawa do sprostowania danych, prawa do bycia zapomnianym czy też prawa do ograniczenia przetwarzania.

Mając na uwadze normy wynikające z art. 22 RODO w projektowanych przepisach proponuje się regulację wskazującą wprost, iż w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 84 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 2, art. 98, art. 102 i art. 102a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Fundusz może podjąć decyzje w indywidualnych przypadkach w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie, w tym profilowanie. Wskazana w tej normie „decyzja” nie ma charakteru administracyjnego i dotyczy podjęcia określonego rozstrzygnięcia. Jednocześnie należy wskazać, iż podjęcie przez Fundusz decyzji w indywidualnym przypadku w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie, w tym profilowanie, nie uniemożliwia osobie, której dane dotyczą, wystąpienia do Funduszu z prośbą o ponowne przeanalizowanie sprawy. Potrzeba podejmowania zautomatyzowanych decyzji, w tym profilowania, jest konieczna dla realizacji ww. zadań ustawowych Funduszu polegających w szczególności na kontroli spełnienia obowiązku zawarcia ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i ubezpieczenia OC rolników, zaspokajaniu roszczeń z tytułu tych ubezpieczeń za szkody na osobie i w mieniu, zadań związanych z prowadzeniem Ośrodka Informacji w celu ww. kontroli spełnienia obowiązku ubezpieczenia oraz w celu identyfikacji i weryfikacji zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową, czy też zadań związanych z prowadzeniem informatycznej bazy danych w zakresie niezbędnym do identyfikacji, weryfikacji i przeciwdziałania naruszeniu interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego.

W celu prowadzenia przez UFG kontroli spełnienia obowiązku posiadania ubezpieczenia OC przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zastosowanie ma profilowanie oraz podejmowanie zautomatyzowanych decyzji. Realizacja zadań w zakresie wykrywania nieubezpieczonych posiadaczy pojazdów mechanicznych jest natomiast uwarunkowana nie tylko krajowymi przepisami - ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych - ale również przepisami prawa Unii Europejskiej, tj. IV Dyrektywy Komunikacyjnej. Dodatkowo efektywne wykrywanie nieubezpieczonych posiadaczy pojazdów mechanicznych ma również istotne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego oraz egzekucji roszczeń cywilnoprawnych. Podstawową funkcją obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest zapewnienie ochrony poszkodowanym w wyniku wypadków drogowych oraz ochrony interesu majątkowego sprawcy zdarzenia, tak aby wypłata roszczeń nie odbywała się z majątku prywatnego sprawcy. Z tego też powodu, bardzo istotne znaczenie ma posiadanie przez posiadaczy pojazdów mechanicznych obowiązkowego ubezpieczenia OC oraz podejmowanie przez UFG w tym zakresie stosownych działań sankcjonujących, celem minimalizacji sytuacji niespełnienia obowiązku ubezpieczeniowego. Tym samym zauważyć należy, że posiadanie ważnego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ma istotne znaczenie, z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego i stosownej ochrony poszkodowanych i sprawców zdarzeń drogowych. Dodatkowo nie ulega

wątpliwości, że posiadanie ubezpieczenia OC ma również niebagatelne znaczenie z punktu widzenia możliwości i łatwości dochodzenia roszczeń przez poszkodowanych.

Jednocześnie należy wskazać, iż nie istnieje potrzeba wprowadzenia nowych regulacji na kształt przepisu art. 22 ust. 3 RODO gdyż już na gruncie obecnie obowiązujących regulacji zostały zapewnione właściwe środki ochrony zmierzające do zapewnienia interwencji człowieka, zapewnienie prawa do wyrażania własnego stanowiska, prawo do uzyskania wyjaśnień i prawo do zakwestionowania decyzji. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami, po przeprowadzeniu kontroli przez UFG, Fundusz wzywa osoby obowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia do przedstawienia dokumentów potwierdzających spełnienie w roku kontroli obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia. Niezależnie od powyższego, osoba zainteresowaną może skorzystać z ww. środków ochrony na etapie ewentualnego postępowania, wnioskowanego przez taką osobę, dotyczącego umorzenia opłaty za nie zawarcie umowy ubezpieczenia lub udzielenia ulgi w spłacie.

Obecnie obowiązujące regulacje będą zapewniały odpowiednie środki ochrony także w przypadku podejmowania zautomatyzowanych decyzji (profilowania) w zakresie zaspokajania roszczeń z tytułu tych ubezpieczeń za szkody na osobie i w mieniu. W ramach przedmiotowego zaspokajania roszczeń UFG jest obowiązany udostępniać poszkodowanemu lub uprawnionemu informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności Funduszu lub wysokości świadczenia. Ponadto osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez Fundusz udostępnionych informacji.

W zakresie działalności UFG profilowanie będzie miało również miejsce w zakresie działań związanych z realizacją zadań związanych z identyfikacją i weryfikacją zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową oraz identyfikacją, weryfikacją i przeciwdziałaniem naruszeń interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego. W tym aspekcie, jak również w zakresie wykrywania nieubezpieczonych nie jest uzasadnione informowanie podmiotów danych o dokonywanym w ich przypadku profilowaniu, w trakcie takich działań, bowiem może to prowadzić do pomniejszenia wartości celów, jakim mają służyć zadania realizowane przez UFG. Informowanie podmiotów danych o profilowaniu w ww. zakresie może skutkować podejmowaniem działań przez te podmioty, dzięki którym zjawisko przestępczości ubezpieczeniowej może okazać się niemożliwe do wykrycia. Jednakże należy wskazać, iż podjęte przez Fundusz rozstrzygnięcia (decyzje) nie mają charakteru ostatecznego, w związku z czym wyodrębniona przez Fundusz informacja nie będzie wywoływała bezpośrednich skutków prawnych wobec takich osób. Wygenerowana przez system informacja będzie mogła zostać przekazana do właściwych organów ścigania lub do zakładu ubezpieczeń, na rzecz którego, taka osoba dopuściła się oszustwa, czy też wymuszenia. W momencie ujawnienia takich działań osoba, której decyzja dotyczyła będzie mogła skorzystać z właściwych środków ochrony.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż na podstawie obecnych regulacji ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych /.../, do umów ubezpieczenia obowiązkowego, w sprawach nieuregulowanych w ustawie, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Ponadto przepisy ustawy wskazują wprost, iż ustalenia spełnienia lub nieistnienia obowiązku

ubezpieczenia można dochodzić przed sądem powszechnym. Tak więc, zainteresowana osoba będzie zawsze mogła dochodzić swoich racji na drodze sądowej.

W związku z powyższym w stosunku do osoby fizycznej, w odniesieniu do której podjęto decyzje (rozstrzygnięcie) w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie, w tym profilowanie, zapewnione zostały odpowiednie środki ochrony.

Propozycja zmiany art. 102 ust. 7 ustawy ma na celu bezpośrednio wskazanie, iż Fundusz przetwarza określone dane, w miejsce obowiązującego obecnie uprawnienia Funduszu do przetwarzania takich danych.

Proponuje się również uchylenie ust. 3 w art. 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, na podstawie którego administrator danych przetwarzający dane osobowe na potrzeby Funduszu jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Z obecnie obowiązującej normy wskazanej w ust. 3a zostało usunięte wskazanie, iż dane do Funduszu są przekazywane bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą. W momencie wejścia w życie RODO przedmiotowe kwestie będą bezpośrednio regulowane przez RODO.

Z uwagi na źródło danych Funduszu oraz wynikające z art. 18 RODO uprawnienie, proponuje się dodanie nowego ust. 4a w art. 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, na podstawie którego, w przypadku danych osobowych przekazanych do Funduszu przez zakłady ubezpieczeń, prawo do sprostowania danych oraz uzupełnienia niekompletnych danych, o którym mowa w art. 16 RODO, jest wykonywane przez sprostowanie tych danych po wniesieniu żądania do zakładu ubezpieczeń

Mając na uwadze powyższe wskazać należy, że Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, pełniąc zadania w interesie publicznym, podejmuje szereg działań związanych z bezpieczeństwem publicznym, przeciwdziałaniem zjawiskom związanym z przestępczością ubezpieczeniową i naruszeniu interesów uczestników tegoż rynku i ułatwianiu dochodzenia przez obywateli roszczeń odszkodowawczych. Fundusz w ramach realizowanych zadań bezpośrednio oddziałuje m.in. na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz eliminację zjawisk związanych przestępczością ubezpieczeniową, co przekłada się na realne korzyści dla obywateli - podmiotów danych. Dla efektywnego wykonywania obowiązków Funduszu, a tym samym podnoszenia bezpieczeństwa i jakości świadczonych usług na rynku ubezpieczeniowym, uzasadniona jest możliwość ograniczania stosowania przepisów RODO w przedstawionym powyżej zakresie. Ograniczenie stosowania wskazanych przepisów nie będzie wiązało się z istotnym ograniczeniem praw obywateli, natomiast w sposób niewspółmiernie znaczący wpłynie na poprawę sytuacji obywateli w obszarze funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego. Eliminacja zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową bezpośrednio może przełożyć się na oszczędności obywateli, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz unikanie sytuacji, w których uczeni obywatele stają się ofiarami oszustów wyłudzających świadczenia ubezpieczeniowe. Dodatkowo zadania realizowane przez Fundusz, związane z zapewnianiem szczelności systemu ubezpieczeń poprzez wykrywanie nieubezpieczonych posiadaczy pojazdów mechanicznych, bezpośrednio wpływa na zabezpieczenie interesów zarówno poszkodowanych (łatwość dochodzenia

roszczeń), jak również samych sprawców wypadków drogowych (ochrona interesu ekonomicznego, poprzez odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, a nie odpowiedzialność z majątku osobistego sprawcy). Ewentualny brak możliwości zastosowania ww. ograniczeń stosowania RODO może przełożyć się wprost na niemożność realizowania przez UFG jego zadań ustawowych, co wiązałoby się z istotnym uszczerbkiem dla interesów podmiotów danych. Należy mieć na uwadze, że UFG jest również podmiotem odpowiedzialnym za wypłatę świadczeń odszkodowawczych na rzecz poszkodowanych w wyniku zdarzeń drogowych z nieznanym lub nieubezpieczonym sprawcą. W tym miejscu należy nadmienić, iż Fundusz został powołany w drodze ustawy do realizowania zadań o charakterze publicznym w zgodzie z przepisami krajowymi oraz unijnymi, a zatem działania Funduszu w zakresie właściwego funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego są realizowane w interesie publicznym. Mając powyższe na uwadze należy wskazać, iż wspomniane ograniczenia stosowania poszczególnych przepisów RODO pozostają środkiem niezbędnym i proporcjonalnym gdyż efekty regulacji pozostają w proporcji do nałożonych na obywatela ograniczeń.

Odnosząc się do zmian dotyczących działalności Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych należy wskazać, iż Biuro podobnie jak Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, zostało powołane w drodze ustawy do realizowania zadań w imieniu państwa, w zgodzie z przepisami krajowymi oraz unijnymi, a zatem działania Biura w zakresie właściwego funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego są realizowane w interesie publicznym. Zadania mają w szczególności na celu organizowaniem likwidacji szkód lub bezpośrednią likwidacją szkód spowodowanych na terytorium Polski przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą, odpowiedzialność za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium innych Państw, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczenia czy też pośredniczenie w wymianie informacji na temat wypadków drogowych. Podobnie jak UFG, Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych co do zasady wykonuje swoje ustawowe zadania na podstawie danych otrzymanych od innych podmiotów. Z uwagi na charakter działalności Biura, zbliżony co do zasady do działalności prowadzonej przez UFG, uzasadnienie poszczególnych propozycji zapisów pozostaje zbieżne z uzasadnieniem zmian odnoszących się do UFG.

Dodanie art. 136a-b ma na celu jednoznacznie wskazanie podstawy prawnej, zakresu oraz celu przetwarzania danych w związku z wykonywaniem przez Biuro określonych zadań ustawowych. Przepisy ustawy nakładają na PBUK obowiązki, z którymi wiąże się konieczność przetwarzania danych osobowych.

Z uwagi na fakt, iż przedmiotem działalności Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych jest m.in. organizowanie likwidacji i bezpośrednia likwidacja określonego rodzaju szkód, czy też wypłata określonych w ustawie odszkodowań, uzasadnienie dla przetwarzania takich danych osobowych, co do zasady pozostaje zbieżne z uzasadnieniem propozycji zmian skierowanych dla UFG. Biuro przetwarza szczególne kategorie danych, opisane w art. 9 i art. 10 RODO, tj. dane dotyczące zdrowia, wyroków skazujących, naruszeń

prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa. W przypadku tych danych należy osobno wskazać, jakie przepisy ustawy stanowiąc będą podstawę ich przetwarzania. Nie wszystkie bowiem zadania Biura wymagają przetwarzania szczególnych kategorii danych, natomiast możliwość ich wykorzystania, jako niezbędna do wykonywania ustawowych zadań przez Biuro musi być wskazana wprost. Wskazane w projektowanym art. 136a ustawy uprawnienie do przetwarzania danych dotyczących zdrowia zostało oparte o art. 9 ust. 2 lit. g RODO. Należy wskazać, iż jednym z zadań Biura jest zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody na osobie i w mieniu. Przy prowadzonych wypłatach odszkodowań niezbędne jest wyznaczenie zakresu szkód na osobie w oparciu o dane dotyczące zdrowia. Z kolei przetwarzanie danych osobowych dotyczących naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze i jest niezbędne do wykonania zadań ustawowych nałożonych na Biuro. Elementem zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą będzie objęcie tajemnicą ubezpieczeniową PBUK.

Zatem propozycja dodania art. 136a i art. 136b wydaje się uzasadniona ze względu na konieczność doprecyzowania regulacji ustawowej w odniesieniu do zakresu i celu przetwarzanych szczególnych kategorii danych osobowych w celu wykonywania przez Biuro jego zadań ustawowych.

PBUK jako administrator wykonujący zadania publiczne przetwarzający dane na podstawie i w celach określonych w przepisach prawa, przy wykonywaniu zadań ustawowych będzie korzystało z ograniczeń stosowania poszczególnych przepisów RODO w oparciu o bezpośrednie normy RODO oraz ogólne wyłączenia przepisów RODO zawarte w przepisach ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. Ograniczenia stosowania przepisów RODO będą miały swoje uzasadnienie w normie art. 23 RODO i będą docelowo służyć ważnym celom leżącym w ogólnym interesie publicznym Unii lub Rzeczypospolitej Polskiej. Za cel taki należy uznać likwidację szkód komunikacyjnych.

W ramach prowadzonej działalności Biuro będzie korzystało w szczególności z ograniczeń stosowania art. 13 ust. 3 oraz art. 14 RODO. Uzasadnione jest to koniecznością właściwego realizowania przez Biuro obowiązków i zadań ustawowych. Należy wskazać, iż PBUK organizuje likwidację szkód na podstawie danych otrzymanych od zagranicznych biur narodowych, krajowych lub zagranicznych zakładów ubezpieczeń, zagranicznych organów odszkodowawczych, zagranicznych ośrodków informacji, UFG lub zagranicznych funduszy gwarancyjnych. Brak możliwości zastosowania wspomnianych ograniczeń nie pozostawałoby w ogólnym interesie publicznym gdyż w sposób znaczący utrudniałoby likwidację szkód na rzecz poszkodowanych i uprawnionych. Ponadto przekazywanie informacji wskazanych w art. 14 ust. 1-4 RODO wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku. Konsekwencją przyjęcia ww. ograniczeń uzasadnione jest również ograniczenie stosowania art. 19 RODO.

Dodatkowo mając na uwadze normy zawarte w art. 23 ust. 2 RODO proponuje się uzupełnienie obowiązujących regulacji o wskazanie, iż Biuro przechowuje otrzymane dane przez 21 lat.